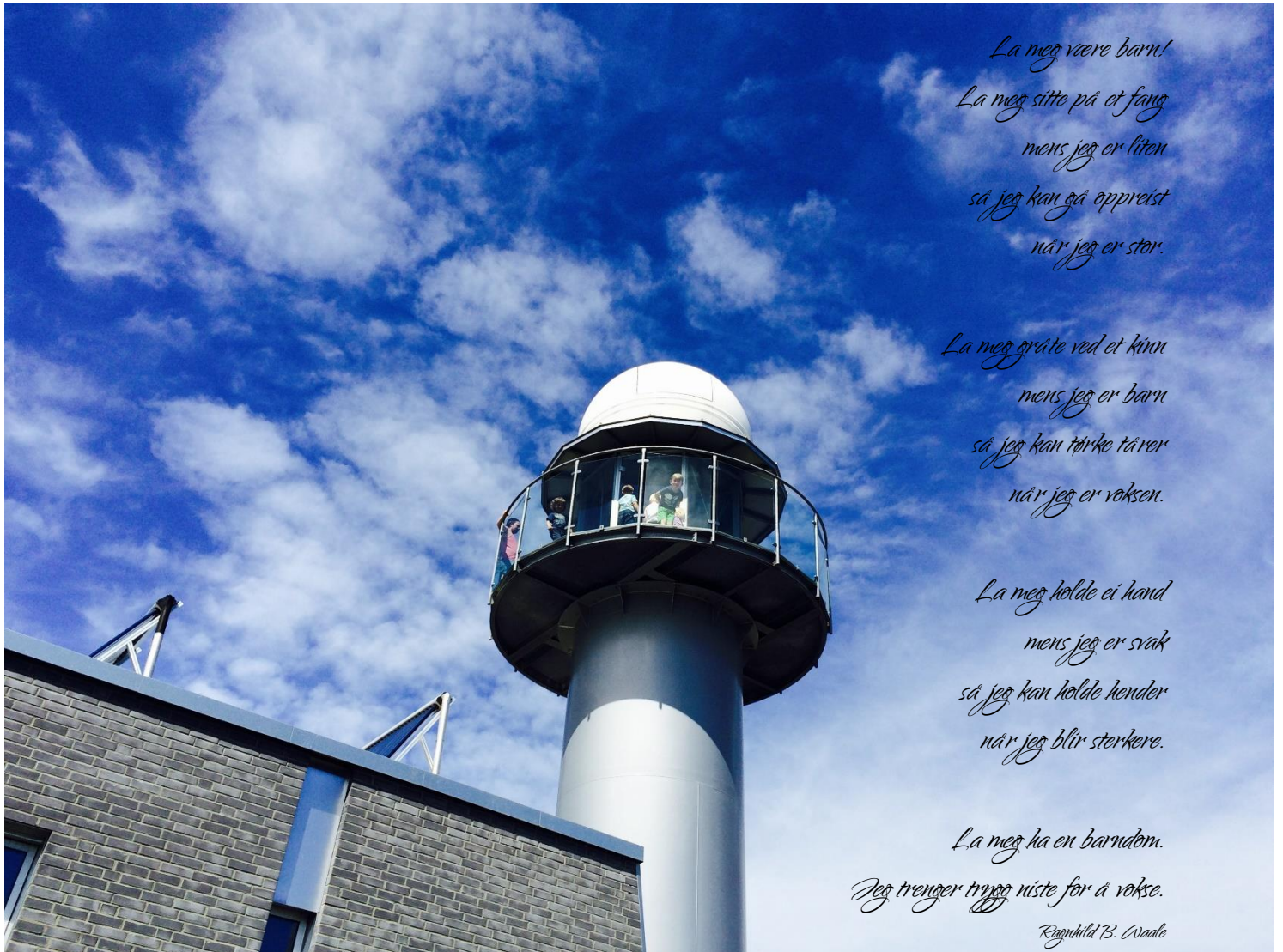

2020 /2021

« Vit ditt hvorfor »

*La meg være barn!
La meg sitte på et fang
mens jeg er liten
så jeg kan gå oppreist
når jeg er stor.*

*La meg gå ute ved et kiinn
mens jeg er barn
så jeg kan tørke tårer
når jeg er voksen.*

*La meg holde ei hand
mens jeg er svak
så jeg kan holde hender
når jeg blir sterkere.*

*La meg ha en barndom.
Jeg trenger trygg niste for å vokse.
Regnhild B. Waade*

INNHOOLD:

Formål.....	3.
Kapittel 1: Brattås barnehages pedagogiske plattform.....	4.
Varme blikk fra den voksne.....	5.
Bærekraftig utvikling i alle ledd.....	6.
Grønn danning.....	7.
Lek, læring og danning.....	8.
Barn dannes til å verne om demokratiet.....	9.
Mobbing.....	9.
Barns medvirkning i et demokratisk perspektiv.....	10.
Livsmestring og helse.....	10.
Følelser.....	11.
Å gjøre barn kompetente.....	11.
Barnehagen som viktig språkarena.....	11.
Å jobbe allmennpedagogisk forebyggende.....	12.
Allmennpedagogisk arbeid i grønt felt.....	12.
Samarbeid mellom foreldre og barnehage.....	13.
Bedre tverrfaglig innsats (BTI).....	13.
Kapittel 2: Brattås barnehages modulararbeid.....	14.
Årshjulets moduler.....	14.
Hvordan arbeide målrettet med modulene?.....	14.
Hvordan arbeide målrettet med fagområdene i modulene?.....	15.
Didaktisk planlegging, evaluering og progresjon.....	15.
Pedagogisk dannelsesarbeid.....	16.
PDA- sirkelen.....	16.
Modulararbeid i barnehagens årshjul.....	17.
Målsetninger for periodene.....	17.
Grønn danning.....	17.
Natur, miljø og teknologi.....	17.
Rammeplanens fagområder.....	18.
Antall, rom og form.....	18.
Etikk, religion og filosofi.....	18.
Kropp, bevegelse, mat og helse.....	19.
Kunst, kultur og kreativitet.....	19.
Nærmiljø og samfunn.....	20.
Kommunikasjon, språk og tekst.....	21.
Overgangsarbeid i barnehagen.....	21.
Overgang fra hjem til barnehage.....	21.
Overgang fra liten avdeling til stor avdeling.....	22.
Overgang fra barnehage til skole.....	22.
Partnerbarnehage.....	22.
Trafikksikker barnehage.....	22.
Notater.....	24.

FORMÅL: Hvorfor har vi en årsplan?

Formålet med årsplanen er å være et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og samtidig dokumentere barnehagens valg og begrunnelser ut ifra lokale forhold. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold samt barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.

Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

Årsplanen er personalets viktigste pedagogiske verktøy og skal bidra med å styrke den faglige forståelsen til personalet gjennom barnehagens arbeid som lærende organisasjon. Den skal være en del av alle arenaer hvor vi bidrar til å utvikle personalets kompetanse som for eksempel

- Planleggingsdager
- Personalmøter
- Avdelingsmøter

I tillegg skal det pedagogiske arbeidet sammen med barna gjenspeile årsplanens innhold, gjennom periodeplaner og andre didaktiske planer samt være gjenkjennbart i det daglige arbeidet og gjennom dokumentasjon.

GODKJENNING AV BRATTÅSBARNEHAGES ÅRSPLAN:

«Samarbeidsutvalget skal først og fremst ivareta samarbeidet mellom barnehagen og hjemmene. Samarbeidsutvalget (SU) skal bestå av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen. Eier kan delta i samarbeidsutvalget etter eget ønske.

SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for alle parter som på ulike måter har et ansvar for barnehagens innhold og drift. Representantene kan komme med råd og innspill og arrangere dugnader, temakvelder og andre arrangementer som kan skape kontakt mellom hjemmene og barnehagen.» fubhg.no

Brattås barnehages samarbeidsutvalg godkjenner herved barnehagens årsplan for 2020- 2021

SU- leder
Brattås barnehage AS

Daglig leder
Brattås barnehage AS

KAPITTEL 1: Brattås barnehages pedagogiske plattform

Hvordan skal årsplanen brukes?

Brattås barnehage er en nytenkende, pulserende barnehage med engasjerte medarbeidere med ulik kompetanse. Personalet er barnehagens viktigste ressurs og arbeider målrettet for å sikre best mulig oppfølging og utvikling for alle barn i barnehagen.

Brattås barnehages årsplan er inndelt i to kapitler:

Kapittel 1: vår pedagogiske plattform som omhandler de verdier og holdninger som skal være tilstede i hverdagen sammen med barna, foreldre, kollegaer og samarbeidspartnere

Kapittel 2: årshjulet vårt som omhandler vår faglige praksis med moduler, mål og delmål som skal være til stede for å ivareta vårt mandat som barnehage.

Årsplanen har ulike QR- koder som kan scannes slik at man kommer inn i artikler eller andre interaktive sider som skal være til hjelp i det pedagogiske arbeidet og forståelsen av hvorfor vi gjør som vi gjør. QR- kodene er også interaktive slik at de kan klikkes på for å åpnes.

Barnehagens personale arbeider etter lovpålagte retningslinjer hvor føringene ligger i

- FN's barnekonvensjon
- Barnehageloven
- Rammepplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Færder kommunes språk-, lese- og skriveplan
- Handlingsveilederen Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) i Færder kommune.

«Utdanningen skal fremme utvikling av barnets personlighet og teoretiske og praktiske ferdigheter. Den skal fremme respekt for menneskerettighetene og fremme holdninger om fred, toleranse og vennskap mellom folk. Utdanningen skal skape respekt for naturen og for barnets egen og andres kultur.»
(FN's Barnekonvensjon, artikkel 28)

Føringene i lovverket er systematisk gjennomgått av barnehagens personale og gjort om til våre interne utfra hvilke rammefaktorer, forutsetninger, beliggenhet, nærmiljø og samfunn barnehagen er en del av. Disse interne retningslinjene er nedfelt i mål- og delmål i årsplanens kapittel 2.

Målsetningene er målbare slik at de brukes direkte i evaluerings- og progresjonsprosesser vi jevnlig har for å utvikle vår kompetanse og faglige forståelse ytterligere.

Refleksjon som personalets viktigste instrument

Det er viktig at personalet holder seg faglig oppdatert. Dette fordi samfunnet er i stadig utvikling og endring og for at personalet skal kunne fylle barnehagens mandat må vi også forstå *hvorfor* vi jobber som vi gjør. I tillegg til pedagogisk teori er det vesentlig at personalet aktivt deltar med refleksjon, både individuelt og i gruppe. Refleksjon og ønske om å utvikle egen kompetanse og forståelse er avgjørende for hvordan vi møter barn, foreldre og kollegaer ut ifra ulike behov.

HVORFOR er selve nøkkelbegrepet for refleksjonen og vi jobber etter ideen om at vet du hvorfor du arbeider som du gjør så vet du også hva du skal gjøre.

«Profesjonell utvikling krever at lærere og andre er aktive og engasjerte i sin utvikling, akkurat slik som elever må være engasjerte når de skal lære seg noe de ikke kan.»

(Josefin Nilsson
Prosjektleder på
Nasjonellt centrum for svenska som
andrespråk)

VARME BLIKK FRA DEN VOKSNE

Betydningen av bevisste, kompetente og omsorgsfulle ansatte

Personalet skal være sin forbilderolle bevisst i alle situasjoner i løpet av dagen. Personalet skal bruke sin kompetanse på barn og barns utvikling for å legge til rette for barns individuelle- og gruppemessige utvikling.

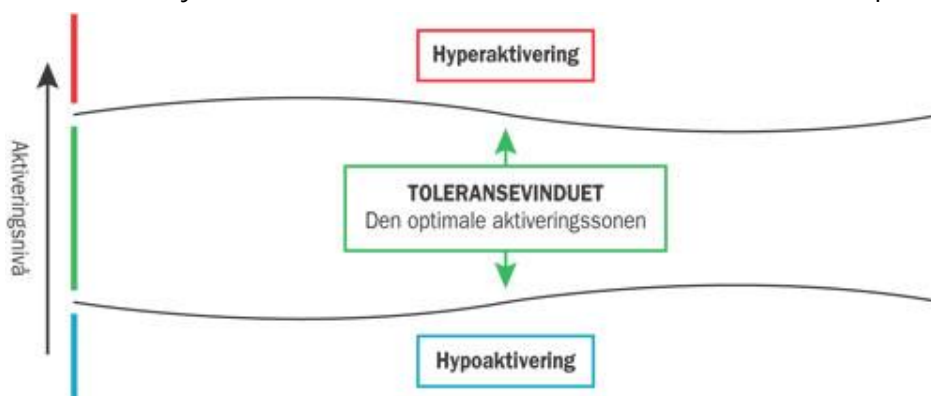
«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.»

(Rammeplan, 2017:7)

Barna skal bli møtt med *varme blikk* fra voksne noe som betyr at personalet alltid vil barnets beste, ut ifra situasjon, forutsetninger og forventninger. Hvordan personalet møter barnet i sin virkelighet avhenger av kunnskap og kompetanse på aldersadekvate behov for utvikling, læring og danning. I tillegg kreves det refleksjon omkring hva som ligger bak barnets

atferd og hvordan følelser styrer vår væremåte i møte med verden.

Illustrasjonen nedenfor viser hvordan vi kan forstå følelsenes påvirkning på atferd,

«toleransevinduet». Det er når barnet er innenfor sitt toleransevinduet at utvikling og læring skjer. Det kan være ulike årsaker til at barnet er utenfor sitt toleransevinduet.

Det er opp til den bevisste voksne å hjelpe barnet til å være i sitt toleransevindu. Se mer om toleransevindu på QR- kode.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hvorfor er det viktig med profesjonell omsorg?*
- *Hva betyr det å legge til rette for barns individuelle- og gruppemessige utvikling?*

Som personal i barnehagen har vi gjort oss mange erfaringer og innehar mye kunnskap som kommer barna til nytte. Samtidig er barna medkonstruktører av egen kunnskap og kan selv inneha mye kompetanse om et eller flere temaer eller fenomen som gir barn og personal en meningsfull hverdag. Dette skal personalet hjelpe barnet å finne ut av «som den kompetente andre» ifølge Lev Vygotsky, russisk pedagog og filosof.

Sammen med barna skal personalet arbeide målrettet med metoder som fanger opp barns behov for utvikling, læring og livsmestring. Dette er arbeidsmetoder som blant annet:

- Pedagogisk dannelsesarbeid (PDA)
- Dokumentasjon og pedagogisk dokumentasjon
- Aldersinddelte grupper
- Tema- og tradisjonsarbeid

Bærekraftig utvikling i alle ledd

«Nok til alle og alt for alltid»

Bærekraftig utvikling er et begrep og en forståelse som skal omfavne alt vårt arbeid med barna. Bærekraftig utvikling handler i hovedsak om å ta vare på og danne et grunnlag som er sterkt nok til å vare livet ut. Vi tenker bærekraftig utvikling om all danning som skjer i alle barn, fra naturvern så vel som sosiale verdier og demokratisk forståelse.

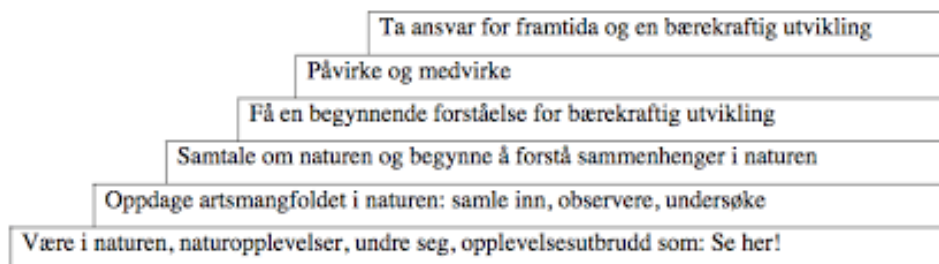
Broström og Frøkjær skriver at danning dreier seg om en dypere form for læring gjennom aktiv deltakelse, og hvor kunnskapen som

tilegnes henger sammen med personens holdninger og normer – som i sin tur påvirker verdensforståelsen (Broström & Frøkjær, 2016, s. 109).

Definisjon på bærekraftig utvikling: «Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»

(FNs verdenskommissjon for miljø og utviklingsrapport «Vår felles framtid»)

Naturen er en viktig komponent i vår etiske danning. Artskunnskap er grunnleggende for å forstå økologiske sammenhenger og for å utvikle fascinasjon av og kjærlighet til naturen. Kari Holter og Guri Langholm skriver om arts kunnskap og utforskende naturfag i barnehagen (Broström, Lafton & Letnes, 2014, s. 89). De viser til den dannelsesreisen det er å bli bevisst på naturen, ofte omtalt som «miljøtrappa»:

Kunnskap om arter og økosystemer kan legges til grunn for det Arne Næss kaller dyp økologi (Næss ifølge Karlsen, 2015, s. 31), et perspektiv hvor naturen ikke lengre kun blir sett på som en ressurs og naturvern en vei til selvopprettelse, men i stedet sees naturens egenverdi. Respekt og ønsket om bevaring vil komme som en naturlig følge av dette. Dette mener vi vil kunne være medvirkende til å utvikle en bærekraftig, etisk grunnholdning til seg selv, naturen og ens egen plass i denne.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hvorfor er etisk danning viktig i et bærekraftsperspektiv?*
- *Hva legger du i begrepet bærekraftig utvikling i alle ledd?*

Grønn danning

Hvorfor jobber Brattås barnehage med bærekraftig utvikling?

Fordi vi opplever at verden vår trenger det. Vi er avhengig av å så spirer om gode bærekraftige holdninger og verdier hos barna som et viktig bidrag til våre globale utfordringer. Det er det vi kaller grønn danning.

I barnehageåret 2020/ 2021 har vi valgt følgende miljøbegrep som vi skal jobbe med hele året:

- **Forbruk:** Gjennom bevisste handlinger i hverdagen skal barn og voksne se med kritisk blikk på samfunnets forbruk og se på

Til ettertanke:

Ejbye-Ernst sine funn viser at pedagoger ofte tenker naturen som selvformidlende i møtet med barnet, noe som kan redusere pedagogen til tilskuer. Isteden må pedagogen søke å bli en «kvalifisert undrer», altså en medundrer med (arts)kunnskaper for å belyse mangfoldet i naturen (Broström, Lafton & Letnes, 2014, s. 88-89).

- muligheter for å skape noe nytt av noe gammelt
- **Miljøvenn:** Barna skal få kjennskap til hva det vil si å være en miljøvenn

Grønn danning er ulike former for kunnskap og tiltak, tilpasset barnas alder og modenhet, som skal sikre at barna får en begynnende forståelse for naturvern og miljøtiltak som er nødvendig for å videreføre et bærekraftig verdenssamfunn for mennesker, dyr og natur.

Grønn danning er fellesbetegnelsen for barns grunnleggende utvikling av kritisk og etisk refleksjon i et bærekraftig perspektiv.

Lek, læring og danning

Barnas viktigste verktøy for utvikling

Gjennom lek og samspill gjør barn seg erfaringer som er med på å danne barnet. Lek er en naturlig måte å være i verden på for barn. Leken og samspillet rundt den gir barnet en forståelse av seg selv og verden

rundt. Selve begrepet danning innebærer en allsidig tenkning som rommer mange elementer som for eksempel erfaringer, kritisk refleksjon og sosial kompetanse, selvbevissthet og å kunne ta andres perspektiv. Alle prosesser og handlinger som skjer i barnehagen hver dag er med på å danne mennesket som igjen gir det kunnskap og erfaring til å håndtere livet i et demokratisk fellesskap.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hva legger du i begrepet grønn danning?*
- *Hva vil det si å være en miljøvenn?*

“Danning er det vi sitter igjen med når vi har glemt alt vi har lært”

(Ellen Key, svensk pedagog og filosof)

Spørsmål til refleksjon:

- *Hva innebærer danning?*
- *Hvorfor henger lek, læring og danning sammen?*

«Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.»

(Rammeplan, 2017:21)

Leken står alltid i sentrum for vårt pedagogiske dannelsesarbeid. Vi vet at leken er det viktigste grunnlaget for barns utvikling og læring.

«Leken er også barnets viktigste arena for læring» (Anne Høigård, 2016)

BARN DANNES TIL Å VERNE OM DEMOKRATIET

Å leve i et demokratisk samfunn preget av mangfold, solidaritet og gjensidig respekt

Vi lever i et demokratisk og mangfoldig samfunn og barnehagens hverdag skal preges av

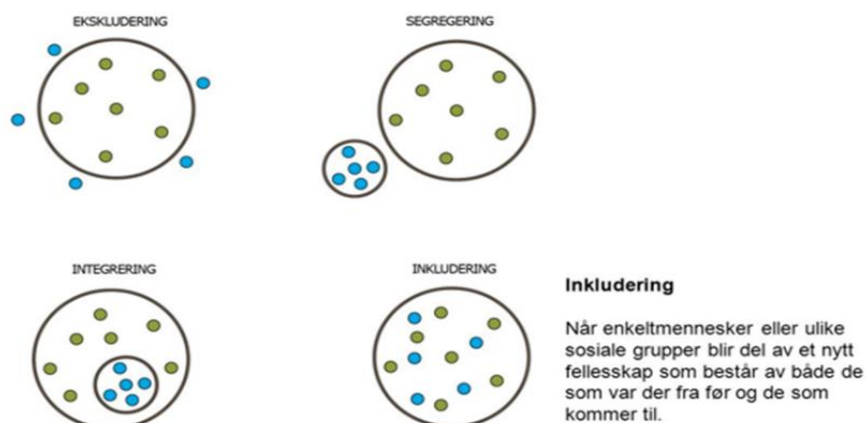
samfunnets og menneskenes ulike fasetter. Å inkludere hverandre inn i fellesskapet og minisamfunnet som barnehagen representerer er en viktig forutsetning for å anerkjenne samfunnets mangfold. Vi skal leve sammen, respektere hverandres ulikheter og lære av hverandre som viktige verdier for et mangfoldig samfunn.

Solidaritet indikerer et menneskesyn der vi opplever hverandre som likeverdige parter i et

«Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap.»

(Rammeplan, 2017:8)

forent fellesskap. I Brattås barnehage fokuserer vi på at barna skal vise gode handlinger og holdninger overfor andre mennesker. Dette vises gjennom blant annet hjelpsomhet, empati og vennskap mellom barn og voksne. For å lykkes med dette er det viktig at vi jobber med forståelsen av begreper som ekskludering, segregering, integrering og inkludering. Modellen illustrerer de ulike begrepene.

Mobbing

Barnehagen skal være et godt sted for alle barn å være, å lære og å være en viktig del av et fellesskap. Barnehagens mandat skal fremme vennskap og fellesskap og aktivt

jobbe mot alle former for krenkelser, mobbing, utestengelser og diskriminering. For å kunne lykkes i dette arbeidet må vi også erkjenne at mobbing og ulike former for krenkelser skjer.

«Mobbing er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og hindrer muligheten til medvirkning.»

(Lund, Helgeland, Kovac, 2017)

Gjennom bevisst pedagogisk arbeid med å forstå begrepene ekskludering, segregering, integrering og inkludering vil barna skape en begynnende forståelse for viktigheten av hverandres forskjelligheter inn i samfunnet.

Barns medvirkning i et demokratisk perspektiv

Barns medvirkning handler om barns rett til å påvirke, medvirke og delta i alt som skjer i barnehagen fra rutineaktiviteter til eksperimenter. Da

er det avgjørende at personalets holdninger i møte med barna hver dag, i ulike situasjoner, åpner opp for og ivaretar deres rett til å være inkludert slik at det gjenspeiler demokratiske verdier.

Personalet skal møte barna med respekt for deres meninger og interesser men også vise dem hvilke muligheter de har til å utvikle seg innenfor sine premisser.

Å bære med seg en genuin holdning som preges av barns medvirkning krever av personalet at vi reflekterer over ulike situasjoner og får bredere perspektiv på det daglige livet i barnehagen. Herunder også å kombinere barns behov for trygge rammer og barns rett til medvirkning.

LIVSMESTRING OG HELSE

å være et helt menneske, for seg selv og andre

*«Grunnlaget for god psykisk helse legges når vi tør å snakke like høyt om vonde tanker som vonde knær. (..) gjennom et langt liv vil de fleste av oss oppleve å ha det både godt og vondt - både på innsiden og utsiden. Det er helt normalt. Psykt normalt.»
(Mestre hele livet
Regjeringens strategi for god*

Ifølge Helsedirektoratet (2015) er psykiske lidelser landets mest kostnadskrevenne sykdomsgruppe. Tidlig innsats i alle barns liv krever varme voksenrelasjoner med et barnehagepersonal hvor deres bevissthet rundt egen væremåte og relasjonskompetanse er av stor betydning for barns livskvalitet.

Barnehagen skal være en arena hvor grunnlaget for danning av selvstendige mennesker som lever i et demokratisk samfunn er en selvfølgelighet. Alle barn har krav på et miljø som er preget av trygghet og varme. Trygghetsfaktoren er selve kjernen til utvikling, læring og danning. Barns behov for trygghet er ulik fra individ til individ. Det er personalets oppgave å legge barnehagens arena til rette for å fremme trygghet for alle barn, ut fra deres forutsetninger.

«BESKYTTELSE MOT MISBRUK: Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.»

(FNs barnekonvensjon, artikkel 19)

Å styrke barns robusthet vil si å gi dem en indre arbeidsmodell, en indre tro på at de har en egen identitet, at de er den samme selv om alt forandrer seg rundt dem, og gi barnet troen på at det er verdifullt. Den indre arbeidsmodellen får barna fra de ytre sosiale rammene som møter barnet i hverdagen.

Følelser

Vår atferd styres i stor grad av våre følelser og i barnets første leveår er barns følelsesmessige utvikling svært sentral. Små barns følelser og måten følelsene blir møtt på av dem rundt er avgjørende for barnets følelsesmessige utvikling. Måten vi voksne møter barnet på i sine følelser bygges inn i hjernens grunnleggende arkitektur og er i stor grad knyttet til kvaliteten på barnets omsorgsmiljø, både barnehage og hjem.

Å gjøre barn kompetente

Personalet i barnehagen har ett overordnet ansvar og en plikt til å beskytte, hjelpe og bidra til at alle barn får en god start i livet. Dette omhandler blant annet å hjelpe barn som befinner seg i vanskelige situasjoner hjemme og i andre relasjoner. Vi mener at

barn som blir kompetente på hva som er lov og ikke lov å gjøre mot andre mennesker blir bedre rustet til å verne om sin egen situasjon eller å hjelpe andre som trenger det.

Livsmestring kan defineres som:
«Å utvikle ferdigheter og tilegne seg praktisk kunnskap som hjelper den enkelte til å håndtere medgang, motgang, personlige utfordringer, alvorlige hendelser, endringer og konflikter på en best mulig måte.»

(Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoners rapport om Livsmestring i skolen, 2017)

Gjennom å arbeide med temaer som omhandler vold og overgrep samt individuelle grenser, tilrettelagt på barnas modenhetsnivå og alder, vil barn få en arena hvor de blir kompetente til å si ifra eller bli trygge nok til å godta seg selv og de rettigheter alle har som menneske i vårt demokratiske samfunn.

BARNEHAGEN SOM VIKTIG SPRÅKARENA

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Personalet har ansvar for å invitere alle barna med i språklige aktiviteter, både små og store barnehagebarn, barn med ulike språklige ferdigheter og språkbakgrunn. De voksne må legge til rette for at alle får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for egne tanker og for å uttrykke egne meninger og følelser.

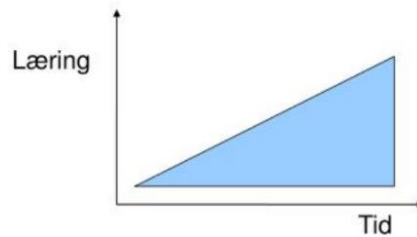
Det er viktig å være klar over at det er store individuelle forskjeller i barns språkutvikling. Personalets kunnskap om barns språktilegnelse er derfor svært viktig for at det enkelte barnet skal få god støtte. Det er ingen klare grenser mellom typisk, forsinket og/eller avvikende språkutvikling, og flerspråklighet

vil i mange tilfeller kunne gjøre vurderingen enda mer utfordrende.

Personalet i barnehagen må være kjent med språkets viktighet i forbindelse med barnets helhetlige utvikling. Matteus- effekten illustrerer at barn med gode språklige forutsetninger vil på sikt tilegne seg mer allmenn kompetanse enn barn som ikke har det samme. Med tiden vil gapet mellom disse barna øke.

Å jobbe allmennpedagogisk forebyggende Arbeid i grønn sone

For at barn skal utvikle livsmestring trenger barnet å være omgitt av relasjoner som gir trygghet, omsorg og anerkjennelse. Personalet skal se hvert barn og deres behov, men de ser også hvilke behov gruppen har for læring og utvikling. Noen av disse behovene kan sees i sammenheng og legge grunnlag for ulike former for læringsarenaer og aktiviteter som barn trenger. Herunder skal personalet jobbe

For den som har,
han skal få, og det i
overflod.
Men den som ikke
har, skal bli fratatt
selv det han har.

«Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i barns liv, og tidlig inngripen når problemer oppstår eller avdekkes i førskolealder (...).

(St. meld 16, 2005- 2006)

«True prevention is not waiting for bad things to happen, it's preventing things from happening in the first place.»

(Don McPherson)

allmennpedagogisk forebyggende. Dette handler om å legge til rette for tydelige og gode rammer for barn, individuelt og i gruppe, med utgangspunkt i den kunnskap og kompetanse personalet innehar på barnas utviklingsbehov. Personalet skal være i forkant med sin kompetanse på hva barn har behov for i ulike situasjoner gjennom aktiv bruk av HVORFOR i hverdagen.

Allmennpedagogisk arbeid i grønn sone

Jmf Barnehageloven § 2 skal barnehagen ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas psykiske og fysiske helse er sentralt for læring, utvikling og livsutfoldelse og skal fremmes i barnehagen.

Forebyggende allmennpedagogiske tiltak, det vi omtaler som «arbeid i grønn sone» er et avgjørende tiltak i arbeid omkring alle barn. God psykisk helse er sentralt for læring, utvikling og livsutfoldelse, og barnehagen har en enestående mulighet til å fremme dette gjennom tidlig innsats.

Vi vet at barn lærer best i fellesskap med andre, derfor er det viktig at vi arbeider kvalitativt med å utvikle det allmennpedagogiske tilbudet for alle barn og alle grupper innad i virksomheten.

Gjennom økt kunnskap og bevissthet hos personalet vil vi i større grad kunne legge til rette for gode allmennpedagogiske tiltak og systemrettet arbeid slik at vi kan forebygge og identifisere psykiske helseplager og ulike former for strev tidlig. Eksempler på forebyggende arbeid er:

- fremme et godt og inkluderende miljø i barnegruppen
- legge til rette for gode språkstimulerende aktiviteter og være gode språklige forbilder
- legge til rette for sosial deltakelse for alle barn
- arbeide målrettet og systematisk med språk og livsmestring
- godt samarbeid mellom hjem og barnehage

Spørsmål til refleksjon:

- *Hva er helse?*
  - *Hva legger du i allmennpedagogisk arbeid?*
  - *Hvorfor skal vi jobbe forebyggende?*
-

SAMARBEID MELLOM FORELDRE OG BARNEHAGEN

Vi er avhengig av å ha et godt samarbeid med alle barns foreldre/ foresatte slik at vi sammen kan bidra til alle barns individuelle utvikling og dannelsesprosess. Det er i fellesskap, gjennom daglige samtaler og andre møtearenaer, at vi sammen kan drøfte felles forståelse for barnets behov for veiledning, støtte og videre utvikling. For å ivareta progresjon og sammenheng i dette skal fremgangen dokumenteres gjennom blant annet referater fra samtaler og individuelle utviklingsplaner (IUP) som fastsettes i samarbeid med foreldre og barnehage.

Samarbeidet mellom barnehage og hjem må være preget av likeverdighet og respekt for hverandres roller. Barnehagens personale har et lovforankret mandat som må ivaretas samtidig som foreldre/ foresatte har ønsker og forslag som må lyttes til. Det er gjennom den åpne dialogen at vi sammen finner felles forståelse.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

Færder kommune har et tverrfaglig samarbeid mellom barnehage/ skole og hjelpetjenester for å bedre samarbeidet rundt familier og barn som trenger ekstra hjelp og støtte. Gjennom å samle alle hjelpetjenestene i kommunen i Familiens Hus og etablert gode rutiner for tettere samarbeid med barnehager/ skoler og hjelpetjenestene ønsker vi å bidra til å hjelpe familier og barn i kommunen vår så tidlig som mulig. I den forbindelse har alle barnehager i kommune fått tildelt sin egen

spesialpedagog som skal bistå både ansatte og familier omkring utfordringer og problemstillinger knyttet opp mot både arbeidet vårt og oppdragerrollen. Færder kommune har også ulike hjelpeverktøy som kan bistå arbeid rundt barn og familier som er tilgjengelig i alle barnehagene.

KAPITTEL 2: Brattås barnehages modularbeid

Formål: Årsplanens kapittel 2 omhandler Brattås barnehages utøvende praksis. Gjennom å kombinere kapittel 1, holdninger og verdier, med kapittel 2, mål og delmål for den pedagogiske praksisen, bidrar personalet til et helhetlig pedagogisk arbeid i møte med alle barn og voksne. Slik kan vi igjen sikre at Brattås barnehage oppfyller de krav og forventinger som ligger i barnehagens samfunnsmandat.

ÅRSHJULETS MODULER:

Formålet med årsplanen sårshjul:

- Er å kvalitetssikre vårt målrettede arbeid med fagområdene i forhold til Rammeplanen
- Vi danner oss mer bevisste arbeidsmetoder som sikrer kvalitet over det pedagogiske arbeidet sammen med barna

Brattås barnehages årshjul er delt inn i tre moduler à fire måneder. Disse modulene representerer overordnede temaer som skal være deltakende i alle barn og voksnes hverdag i den aktuelle perioden. Hver modul skal bidra til et felles grunnlag for hele barnehagen. Hvordan de ulike avdelingene vil arbeide med dette blir individuelt.

Hvordan arbeide målrettet med modulene?

Modulenes overordnede temaer er periodisert utover et barnehageår, 01.08- 31.07. For å sikre at vi arbeider målrettet med alle fagområdene i Rammeplanen inneholder hver modul ulike fagområder som vi skal fokusere på i inneværende periode.

Målsetningene skal gjennomgås jevnlig, både på avdelingsmøter og teammøter, og hver avdeling skal omsette de generelle målsetningene i modulene til sine interne utifra barnegruppas alder, modenhet og behov. Avdelingens interne målsetninger skal synliggjøres for personalet og foreldre og legger grunnlaget for avdelingens didaktiske periodeplaner. For å sikre gode evaluerings- og progresjonsprosesser skal avdelingens interne målsetninger gjennomgås jevnlig, minimum en gang per måned. Dette arbeidet skal dokumenteres for å kunne følge arbeidets progresjon.

Hvordan arbeide med modulene?

- Innenfor hver enkelt modul skal det arbeides med Rammeplanens fagområder gjennom å iverksette internt arbeid av mål og delmål nedfelt i årsplanen

- Målene innenfor de enkelte modulene skapes overordnet på teamnivå, småbarnsteam og storbarnsteam, og iverksettes avdelingsvis. Disse evalueres og videreutvikles både på team- og avdelingsnivå.

Hvordan arbeide målrettet med fagområdene i modulene?

- Gjennom å kombinere Brattås barnehages kjernebegreper og pedagogiske grunnholdninger i årsplan kapittel 1 inn i årshjulet bidrar vi til en helhetlig pedagogisk tenkning i møte med alle barn og voksne
- Innenfor hver modul som representerer overordnede temaer, skal vi arbeide aktivt med fagområdene
- Vi definerer målsetningene i Rammeplanen og gjør dem om til våre interne
- Vi ser etter barnas interesser og skaper egen bevissthet rundt den aktuelle modulen i den aktuelle perioden
- Målsetningene for fagområdene og miljømålene skal kombineres i planlagte aktiviteter i hverdagen

DIDAKTISK PLANLEGGING, EVALUERING OG PROGRESJON:

Barnehagens pedagogiske innhold skal planlegges, evalueres og sikres progresjon i tråd med gjeldende lover med forskrifter. Det er viktig at personalet i barnehagen bruker sin kompetanse på barns utvikling med en holdning som ivaretar barnas ulike behov. Å møte den pedagogiske planleggingen, evalueringen og progresjonen med *hvorfor* vi gjør det vi gjør, bidrar til å skape gode og bevisste pedagogiske lærings- og dannelsesarenaer.

«Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, materialer og utforming av fysisk miljø.»

(Rammeplanen 2017, Progresjon)

I det didaktiske arbeidet velger vi derfor å tenke:

Hvorfor – hva – hvordan – ulike forutsetninger

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.»

(Rammeplanen 2017, Barnehagen som pedagogisk virksomhet)

Dette skal bidra til at vi får gjennomført våre pedagogiske planer etter målsetningene i våre interne planverk som igjen skal sikre at vi gjennomfører barnehagens lovpålagte mandat. Gjennom aktiv bruk av *hvorfor* i vårt planleggingsarbeid kobler vi barnehagens mandat opp mot den ansattes eierskap og forståelse av det pedagogiske arbeidet.

Ulike forutsetninger for gjennomføring av de didaktiske planene bidrar til å ivareta progresjon av målsetningene våre gjennom året, selv når uforutsette situasjoner skjer. Vårt viktigste begrep innen arbeid med barna i barnehagen er *hvorfor*. Vi må kjenne til tanken bak alt vi gjør og ta bevisste valg.

Refleksjon rundt *hvorfor* vi gjør som vi gjør skal være hovedfokus i all didaktisk planlegging i barnehagen.

Jevnlig evaluering av vårt pedagogiske arbeid sikrer progresjon og videre utvikling tilpasset hvert enkelt barn og barnegruppe.

Kritisk refleksjon vil bidra til å belyse

hvorvidt arbeidet vårt er i tråd med mandatet vårt og de forutsetningene som ligger til grunn.

«Hva må til for å sikre at utvikling og danning skjer?»

“When you know your “why” then your “what” has more impact, because you're working towards your purpose.”

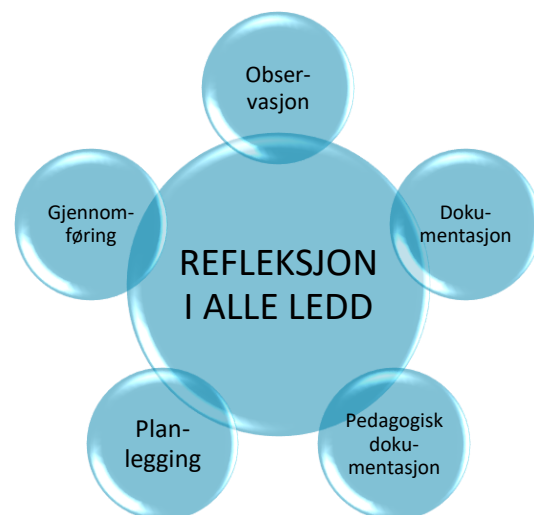
(Michael Jr.)

PEDAGOGISK DANNINGSARBEID (PDA)

Selve kjernen i årshjulet vårt omhandler en arbeidsfilosofi som har som hovedmål å inkludere barna i alt som skjer i barnehagen og deres vitebegjær, medvirkning og grunnleggende danning. Pedagogisk dannelsesarbeid (PDA) utfordrer personalet og skal bidra til pedagogiske refleksjoner omkring barns dannelsesprosesser. PDA er også et verktøy som hjelper oss å sikre progresjon i arbeidet vårt via refleksjon og bruk av PDA- sirkelen samt modularbeid.

PDA- SIRKELEN

PDA- sirkelen er et arbeidsverktøy som skal bistå personalet i å opprettholde progresjon i arbeidet med barna. Sirkelen viser viktige elementer som må være tilstede i planlegging, gjennomføring og evalueringsprosessene for å drive pedagogisk dannelsesarbeid videre. Sirkelens form gir ingen fasit på hvor man trenger å være for å starte opp eller videreføre et PDA. Det er i de ulike fasene i dannelsesarbeidet som gir utgangspunkt for utvikling og læring i fellesskap med barna.

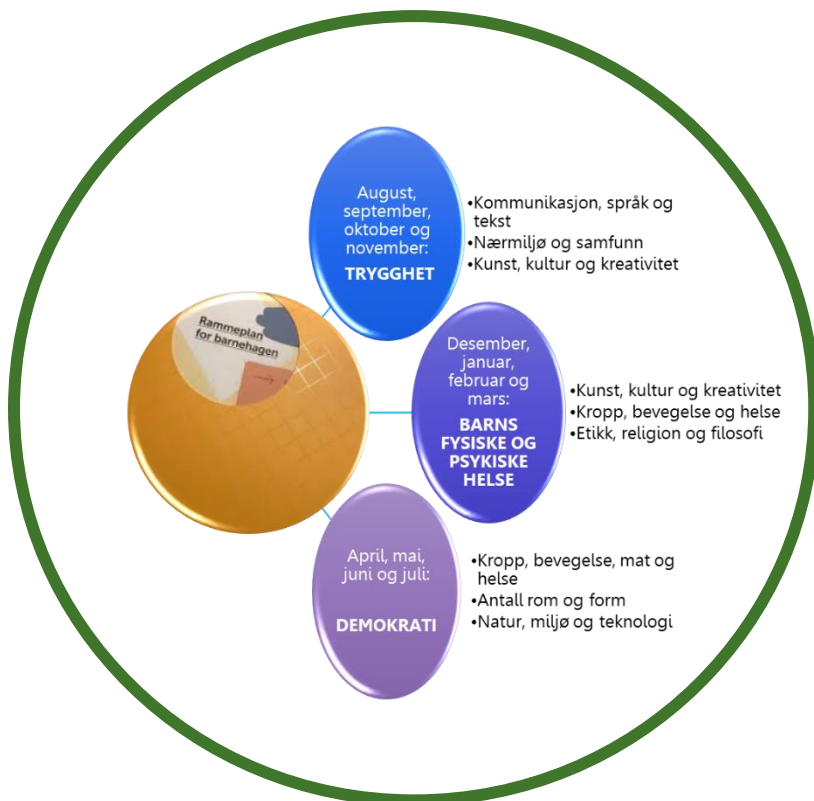

For å kunne imøtekomme barnehagens samfunnsmandat og lovverk må personalets pedagogiske arbeid være gjenstand for jevnlig refleksjon som igjen skal sikre progresjon. Å benytte seg av gode arbeidsverktøy som hjelpemidler i dette arbeidet er vesentlig.

Modularbeid i barnehagens årshjul:

Brattås barnehages ansatte arbeider etter en modell som illustrerer tre ulike overordnede temaer gjennom året. Disse overordnede temaene kalles moduler. Hver modul er tidsfestet

og innehar tre av Rammeplanens fagområder som skal være tilstede i det pedagogiske arbeidet. Hvert fagområde har egne målsetninger som skal bidra til å ivareta felles progresjon i barnehagen på hvordan vi skal imøtekomme mandatet vårt.

Bærekraftig utvikling i alle ledd:

Bærekraftig utvikling omhandler at vi vil bidra til å danne demokratiske og solidariske medborgere gjennom aktivt å jobbe med verdier som barnet bærer med seg resten av livet.

MÅLSETNINGER FOR PERIODENE

Under hvert fagområde har vi hovedmål som bistår personalet i å

tilrettelegge for reflektert og godt pedagogisk arbeid med barna. I tillegg har vi egne miljømål som skal hjelpe barn til å lære om viktigheten av å ta vare på naturen, verden og se naturen og verden som en helhet.

Vi har valgt å ha fokus gjennom hele perioden på fagområde «**Natur, miljø og teknologi**». Vi setter miljøvern og bærekraftig utvikling høyt. Disse målsetningene skal vi kontinuerlig arbeide med gjennom hele året.

GRØNN DANNING

Grønn danning gjennom hele barnehageåret: NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Fagområdet «Natur, miljø og teknologi» skal gå som en grønn tråd gjennom hele barnehageåret.

I barnehageåret 2020/ 2021 har vi valgt følgende miljøbegrep som vi skal jobbe med hele året:

- **Forbruk:** Gjennom bevisste handlinger i hverdagen skal barn og voksne se med kritisk blick på samfunnets forbruk og se på muligheter for å skape noe nytt av noe gammelt
- **Miljøvern:** Barna skal få kjennskap til hva det vil si å være en miljøvern
- **Grønt flagg:** Brattås barnehage AS er sertifisert Grønt flagg- barnehage. Dette er i tråd med barnehagens retningslinjer om å arbeide mot danning i et bærekraftig utviklingsperspektiv. Arbeidet med å oppfylle kriteriene som Grønt Flagg- barnehage er en kontinuerlig prosess som bidrar til å holde miljøperspektivene våre i fokus. Arbeid med Grønt Flagg

kriterier inkluderer barn og voksne i daglig arbeid i barnehagen samt egen miljøgruppe med blant skolestarterne i barnehagen.

RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Antall, rom og form

Arbeidet med antall, rom og form er viktig fordi det skal øke forståelsen for matematiske fenomener som blant annet sammenligning, sortering, mønster, tall, telling og måling og derved støtte barnas matematiske utvikling. Det dreier seg dypest sett om å se sammenhenger i naturen, samfunnet og universet (RP s. 53). Personalet i Brattås Barnehage skal tilrettelegge for aktiviteter og refleksjon som utvikler evnen til problemløsning, argumentasjon, resonnering og vitebegjær.

Refleksjonsspørsmål:

- *Hvorfor og hvordan kan forståelsen av antall, rom og form (matematiske sammenhenger) sees i sammenheng med natur, samfunn og universet?*
-

Miljømål:

Gjennom sortering og kategorisering av arter ivaretas trinn to og tre i Miljøtrappa. Vi må kunne gjenkjenne og beskrive likheter, ulikheter og egenskaper for å kunne definere hva som gjør noe til det det er.

Delmål:

- barna utvikler forståelse for grunnleggende matematiske sammenhenger og begreper
- barna får varierte erfaringer med tall, telling og mengde
- barna utvikler romforståelse gjennom aktiv bruk av kroppen
- barna har tilgang til varierte former for materiell som innbyr til ulik matematisk stimuli

Etikk, religion og filosofi

I et samfunn som preges av mange typer mangfold er det viktig at barna våre utvikler forståelse og respekt for andre menneskers livssyn og leveste. Dette skal være en grunnstein i deres etiske danning og et viktig skritt mot et samfunn som preges av toleranse og likeverd og ikke av polarisering, fordommer og fremmedgjøring. Samtidig, men ikke motsigende, skal barna våre lære kritisk tenkning og oppøvelse av dømmekraft uten at det går på kompromiss med respekt og aksept. Summen av dette ligger til grunn for en grunnleggende forståelse for det demokratiske fellesskapet.

Miljømål:

Barna utvikler filosofiske tanker rundt hvordan vi påvirker naturen og naturen påvirker oss: vår plass i naturen – vi *er* natur

Delmål:

- barna har kjennskap til ulike former for religioner og tradisjoner

- barna opplever at ulikhet kan være en kilde til berikelse og at de lærer å respektere forskjeller
- barna får kjennskap til barnehagens representerte religioner og livssyn uten nødvendigvis å begrenses til disse
- barna får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon (saksa fra RP)

Refleksjonsspørsmål:

- *Hvilke fordommer tenker du at du ikke har?*
-

Kropp, bevegelse, mat og helse

Gode vaner tar form allerede fra tidlig alder. Vanene som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Derfor er det viktig at personalet i Brattås barnehage legger til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede, og matkultur. Videre skal barnehagen sørge for at barna skal inkluderes i forskjellige aktiviteter, lek og samhandling med andre, der de opplever motivasjon og mestring ut ifra egne forutsetninger, alder og modenhet. I tillegg skal barna få kjennskap til matglede, gjennom og aktivt delta i barnehagens kostholdsplan.

Gjennom medvirkning i mat og barnehagens måltidsaktiviteter, skal barna introduseres for sunn mat, samt få en grunnleggende forståelse av sammenhengen mellom gode kostholdsvaner, og god helse.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hva legger du i risikolek?*
-

Miljømål:

- Gjennom turer i nærmiljøet og skogen skal barna få positive erfaringer med omverdenen, som gjør dem glade i naturen, og tidlig utvikler et iboende ønske om å ta vare på den.
- Barna skal tidlig tilegne seg kunnskap og kjennskap i forhold til hva det innebærer å være en miljøvenn (ut ifra alder og modenhet)

Delmål:

- Barna skal få kjennskap til rytmer, teater og musikk og få mulighetene til å uttrykke seg gjennom møte med disse.
- Barna skal få kunnskap om viktigheten av å respektere sin og andres kropp, samt få begynnende kjennskap til hvordan kroppen fungerer.
- Gjennom bevisste handlinger i hverdagen skal barna utvikle bevissthet omkring egne og andres menneskers grenser.
- Barna skal få oppleve, vurdere og mestre hva risikofylt lek er

Kunst, kultur og kreativitet

Estetiske prosesser handler om å sanse; å bruke sin kreativitet både som tolk og uttrykksform i et samspill mellom erfaring og utprøvelse. I møte med utfordringen eller, motstanden, et

materiale eller en kreativ prosess kan framkalle, kan mestringsglede og en utvidet forståelse ligge forut i form av motivasjonen til å finne nye løsninger.

Personalet i Brattås barnehage skal gi barna gode og varierte sanselige opplevelser knyttet til kunst, kultur og kreativitet. Dette legger grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Videre skal barnehagen legge til rette for stimulering av barns nysgjerrighet, undring og utforskertrang. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk (KD, 2017). Dette fagområdet omhandler flere former for uttrykk, som billedkunst, musikk, dans, drama, språk, film, arkitektur og design.

Disse uttrykkene vil gi barna verdifulle inntrykk, som blir en viktig del av utviklingen av seg selv som individ, og som en del av et fellesskap og samfunnet generelt.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hvorfor er det viktig å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk?*
-

Miljømål:

Barna skal få kjennskap til kreative uttrykk ved hjelp av gjenbruksmaterialer og naturmaterialer, på en systematisk og organisert måte.

Delmål:

- Barna skal få møte og erfare ulike former for materialer og hvordan disse kan brukes for å utvikle sine egne former for uttrykk
- Barna skal få kjennskap til ulike kulturelle tilbud og hva kultur innebærer
- Barna skal få erfaringer med varierte sanseinntrykk og kjennskap til hvordan vi bruker sansene våre gjennom å høre, smake, føle, lukte og likevekt (balanse)
- Barna skal møte ulike former for kroppslige uttrykk gjennom blant annet dans, språk og drama

Nærmiljø og samfunn

Gjennom medvirkning og sosial samhandling i barnehagens hverdag skal barna i barnehagen få innsikt i og erfaringer med deltakelse i et demokratisk samfunn. Personalet i Brattås barnehage skal gi barna kjennskap til sitt eget nærmiljø og hva dette innehar av ulike muligheter.

Dessuten skal personalet gi barna

kunnskap om samfunnet vi er en del av og gi barna muligheten til tilhørighetsfølelse.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hva handler demokrati om?*
  - *Hvordan kan vår forståelse av nærmiljø påvirke vår forståelse av samfunnet?*
  - *Hvorfor er det viktig å fremheve mangfold i samfunnet vårt?*
-

Miljømål

- Gjennom praktiske eksempler skal barna tilegne seg ulike erfaringer med hva som skjer med naturen når den blir forurenset
- Vi holder nærmiljøet vårt rent ved å delta aktivt i søppelrydding

Delmål

- Barna skal få kunnskap om hva som befinner seg i sitt nærmiljø samt få benytte noe av det nærmiljøet har å by på
- Barna skal føle tilhørighet og gi dem erfaringer med deltakelse i det demokratiske samfunnet
- Barna skal få begynnende kunnskap om vårt demokratiske samfunn som vi er en del av og hvordan samfunnet styres

Kommunikasjon, språk og tekst

Personalet skal sikre at barn får bruke, utvikle og utforske sin språklige kompetanse, herunder også nonverbale uttrykk. Barna skal gjennom variert bruk av bildebøker, sanger, bilder, tekster, rim og regler få kjennskap til ulike sider ved språk og nasjonaliteter som mangfoldet i samfunnet representerer.

Miljømål:

- Bruke ord og begreper i arbeid ute og inne som omhandler fenomener og elementer i naturen.

Spørsmål til refleksjon:

- *Hvordan kan barnehagen bidra til å utjevne sosiale forskjeller gjennom arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst?*
  - *Hvorfor er det viktig å være bevisst på barns språklige utvikling i vår daglige praksis?*
-

Delmål

- Barna skal få møte bildebøker og litteratur i hverdagen slik at de utvikler et positivt forhold til og gode opplevelser med bildebøker sanger, symboler, tekst og media.
- Språkmiljøet i barnehagen skal være varierte legge til rette for barns muligheter for utvikling gjennom mestring og glede ved å kommunisere med andre.
- Barnehagen skal arbeide for å utjevne sosiale forskjeller gjennom aktiv bruk av bildebøker og tekst i arbeidet med fagområdet.
- Personalet skal legge til rette for ulike samtaler der barna får undre seg, stille spørsmål, reflektere og fortelle.

«ENHVER AVSLUTNING ER EN NY BEGYNNELSE...»

OVERGANGSARBEID I BARNEHAGEN

Overgang fra hjem til barnehage

Vi har stor respekt for hva en overgang er for ulike mennesker. Vi ønsker å skape en trygg og god arena hvor alle involverte parter er deltakende. I forkant av oppstart i barnehagen oppfordrer vi til å gjøre seg kjent med barnehagen og dens innhold og ansatte i barnehagen vil bli kjent med barn og foreldre. Vi ønsker først og fremst å etablere trygghet gjennom relasjoner, tilknytning og dialog. Vi er åpne for ulike innspill og imøtekommelse på hva som

gjør både foreldre og barn trygge nok til å trives i den nye tilværelsen. I QR- koden kan du lese mer om tilknytning.

Overgang fra liten avdeling til stor avdeling

Vi arbeider en del med aldersinndelte grupper på tvers av avdelingene i barnehagen. Dette bidrar til at barna får kjennskap til flere barn og personal og på den måten skaper en begynnende trygghet for endringer. I løpet av barnehageårets siste måneder er de eldste barna på liten avdeling ukentlig på besøk hos de store avdelingene. Dette kombineres ofte sammen med skolestartergruppenes aktiviteter. Gjennom denne praksisen sikrer vi at de enkelte barna får kjennskap til endring og trygghet rundt denne prosessen på en smidig og god måte. Vi informerer foreldrene om disse overgangene og prosessene vi legger til rette for.

Overgang fra barnehage til skole

I Brattås barnehage har vi egne skolestartergrupper. I disse gruppene samles alle barn som har siste året i barnehagen på tvers av avdelingene. Disse gruppene møtes ukentlig gjennom hele barnehageåret. Her arbeides det med ulike temaer som gir barna viktige dannelsesprosesser til videre i livet. Dette kan blant annet være selvstendighet, vente på tur, konsentrasjon, hjelpe andre og lignende. Vi deler inn barna i grupper utfra skolekrets så langt det lar seg gjøre.

I tillegg har vi tett samarbeid med Brattås skole omkring skolestartergruppa hele det siste året i barnehagen. Dette skal igjen bidra til å gjøre overgang fra barnehage til skole så glidende som mulig.

PARTNERBARNEHAGE

Brattås barnehage er stolt bidragsyter til utdanningen av fremtidens barnehagelærere! Gjennom vårt samarbeid med Universitetet i Sørøst- Norge tar vi imot studenter og tilbyr dem å utføre sin praksis hos oss. Studentene har to perioder i barnehagen per år og det er ulikt hvor mange studenter vi får og på hvilke avdelinger disse vil være. Mer informasjon kommer i forkant av praksisperiodene. Alle studenter er underlagt taushetsplikt og opplysningsplikt på lik linje som andre ansatte i barnehagen.

TRAFIKKSIKKER BARNEHAGE

I samarbeid med Færder kommune jobber Brattås barnehage for å bli en Trafikksikker barnehage. Det innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet.

Hovedmål:

- Barna lærer trafikkregler for fotgjengere

- Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken
- Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og refleks
- Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Disse gjennomgås årlig med foreldre og ansatte
- Barnehagen oppfordrer foreldrene til å sikre barna på vei til og fra barnehagen
- Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er et årlig tema på foreldremøter.

I tillegg er det viktig at barnehagen stiller krav til busselskap og drosjer om belter og trafikksikker adferd og at personalet i barnehagen kjenner til rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på tur.

NOTATER